

Svjetski dan zdravlja 2010

**Urbanizacija i zdravlje –
javno zdravstveni izazov**

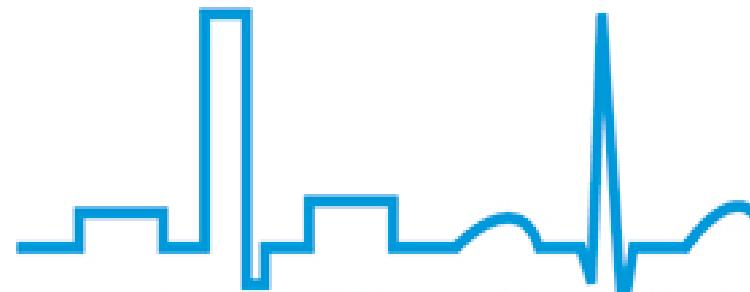
dr Aida Ramić-Čatak

Zavod za javno zdravstvo Federacije BiH

Prethodnih godina na današnji dan...

- ▶ 2009- Sigurne bolnice u vanrednim situacijama
- ▶ 2008 - Zdravlje i klimatske promjene
- ▶ 2007- Međunarodna sigurnost zdravlja
- ▶ 2006 - Zajedno do zdravlja
- ▶ 2005- Neka su važni svaka majka i dijete
- ▶ 2004 - Sigurnost na putu
- ▶ 2003 - Zdravo od početka
- ▶ 2002 - Kretanjem do zdravlja
- ▶ 2001 - Mentalno zdravlje stop izolaciji

Svjetski dan zdravlja 2010

1000 GRADOVA
1000 ŽIVOTA

World Health
Organization

URBANO ZDRAVLJE JE BITNO
SVJETSKI DAN ZDRAVLJA 2010

Zašto urbanizacija ?

- ▶ Preko 3 milijarde ljudi u svijetu živi u gradovima.
- ▶ Prvi put u historiji udio gradskog stanovništva preko 50% u odnosu na ukupno stanovništvo.
- ▶ Procjena SZO da će do 2050 god. 7 od 10 stanovnika u svijetu živjeti u gradu.
- ▶ Nepovratan proces koji ostavlja traga na globalno zdravlje i zdravlje svakog pojedinca.

Kako se razvijala urbanizacija...

Primarna (predindustrijska) faza - nizak stepen urbanizacije, udio gradskog stanovništva ne prelazi 1/6 ukupnog stanovništva, gradovi mali a kod aktivnog stanovništva dominira primarni sektor djelatnosti.

Sekundarna (industrijska) faza - razvoj industrije, aglomeracije radne snage u gradove i jake migracije iz ruralnih u urbana područja, udio gradskog stanovništva čini 1/2 ukupnog stanovništva a kod aktivnog stanovništva dominiraju sekundarne djelatnosti.

Tercijarna (metropolitanska) faza -udio gradskog stanovništva čini više od 2/3 ukupnog stanovništva, dominiraju tercijarne djelatnosti - smanjuje se stanovništvo centralnih dijelova a urbaniziraju se rubne i prigradske zone - "urbane regije".

Pokazatelji urbanizacije

Populacijsko-demografski
indikatori:

- Gustoća naseljenosti
- Dinamika razvoja
- Demografski trendovi
- Tipovi domaćinstava

Socio-ekonomski
indikatori:

- Socijalna struktura
- Obrazovanje
- Zaposlenost
- Dohodak

Urbanizam i/na zdravlje

- ▶ Navike i stil življenja
- ▶ Društvene interakcije
- ▶ Kvaliteta stanovanja
- ▶ Zapošljavanje
- ▶ Pristupačnost usluga u lokalnoj zajednici
- ▶ Sigurnost u prometu
- ▶ Dostupnost i kvalitet hrane
- ▶ Sigurnost zraka
- ▶ Sigurnost tla
- ▶ Sigurnost vode za piće i dispozicije otpadnih materija
- ▶ Klimatske promjene

Zdravlje

jedno od osnovnih prava svakog čovjeka,
preduvjet blagostanja i kvalitetnog života,
pokazatelj za mjerjenje napretka zajednice,
i osnova stalnog ekonomskog razvoja
zajednice.

Zajednica kao "ekosistem"

Efekti ubrzane urbanizacije

- ▶ Preobražaj ruralnih u urbana područja
- ▶ Demografske i socio-ekonomske promjene
- ▶ Aglomeracija gradskog stanovništva
- ▶ Narušavanje sigurnosti i očuvanje okoliša
- ▶ Nezaposlenost
- ▶ Sve veće socijalne razlike
- ▶ Nejednakosti u zdravlju

Urbanizacija ima svoju cijenu

“ Model urbanog življenja”

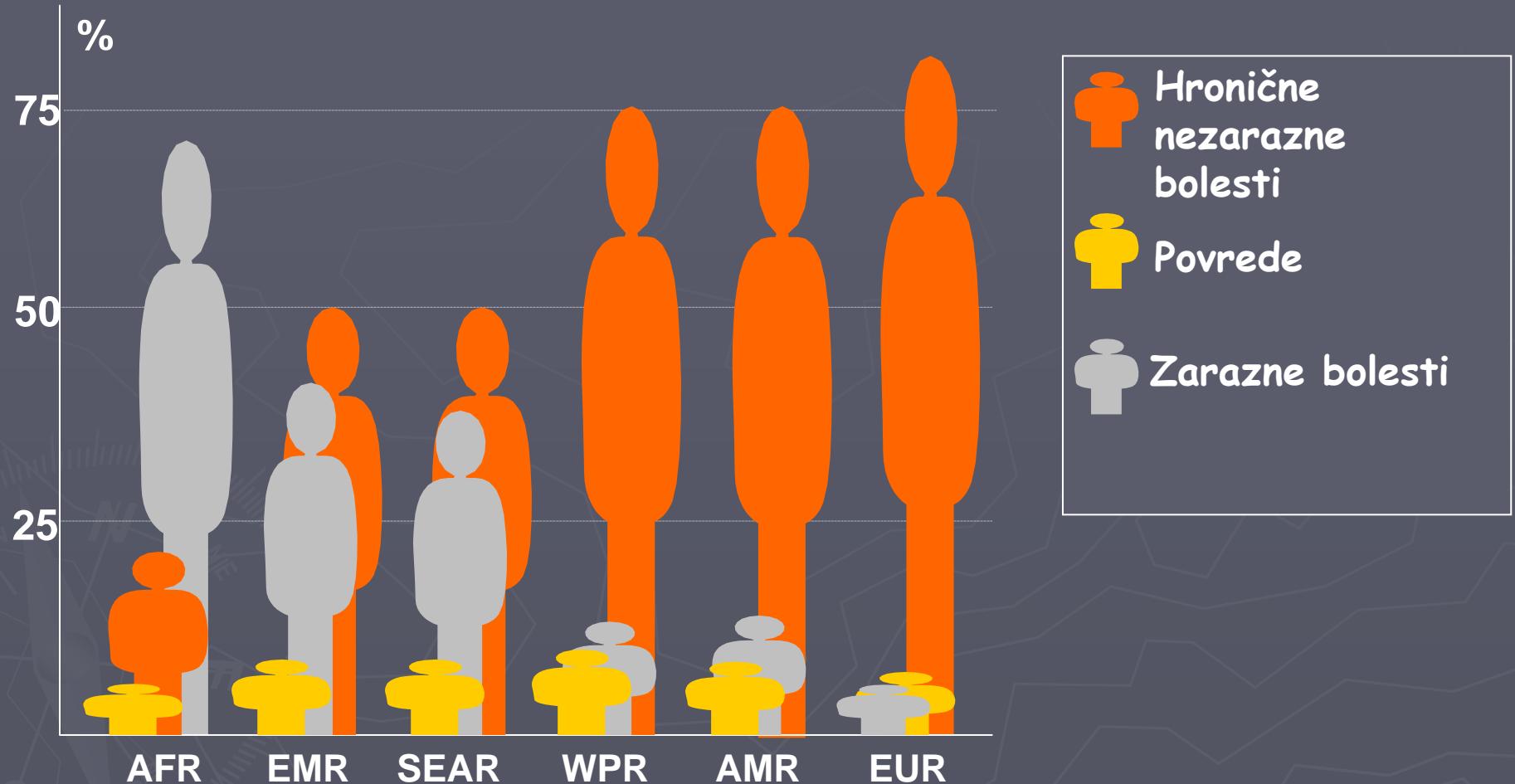

Ugrožena ekologija (voda, zrak, tlo)
Epidemije zaraznih bolesti

- Nasilje, povrede
- Nezdrava ishrana, gojaznost
- Nedovoljno fizičke aktivnosti
- Bolesti ovisnosti
- Poremećaji mentalnog zdravlja

Uzroci smrti u regionima SZO 2000-2010

“Sedentarni” način života

Sedentarni način života među 10 vodećih uzroka smrti i invalidnosti u svijetu.

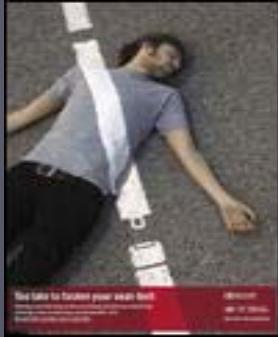

Između 60-85% odraslih u svijetu vodi sedentarni način života.

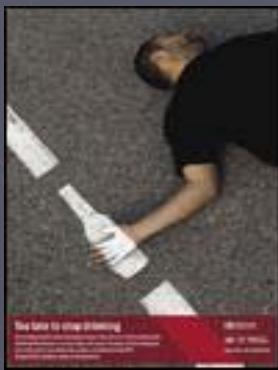
Kombinacija neadekvatne ishrane, nedovoljno fizičke aktivnosti, pušenje u 80% uzrok smrti od bolesti srca i krvnih sudova.

Saobraćajni traumatizam - 1,2 miliona smrti i 2,5 miliona povrijeđenih širom svijeta

Vezivanjem pojaseva se smanjuju povrede za 40-65 %.

Alkohol i vožnja ne mogu zajedno.

Nošenjem kacige kod vožnje bicikla ili motora smanjuju se povrede za 40-75%.

Šta možemo uraditi?

Podići svijest o zdravstvenim rizicima povezanim sa urbanim okolišem.

Aktivnije učešće lokalne vlasti u stvaranju uslova za unapređenje zdravlja i kvaliteta života građana.

Značaj zdravlja u urbanom planiranju.

Unaprijediti intersektorijalnu suradnju od urbanih rizika do urbanog zdravlja .

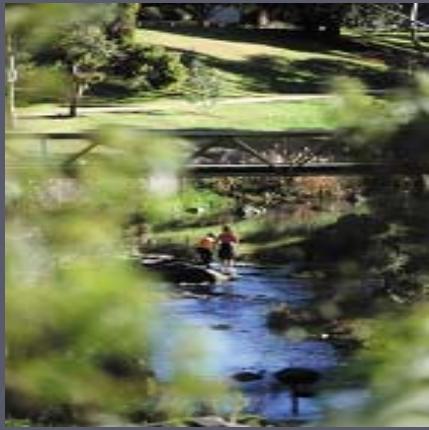
Kampanja je počela...

SZO je povodom Svjetskog dana zdravlja pokrenula kampanju "1000 gradova -1000 života".

Sa ciljem uključivanja što većeg broja gradova, pozivaju se lokalne vlasti da u periodu 7-11 aprila 2010 god. organiziraju različite aktivnosti usmjerenе na promociju zdravlja stanovništva u gradovima.

U aktivnosti poželjno uključiti različite ustanove, NVO sektor i građane.

Preporučuju se:
šetnje,
vožnje biciklom,
sportska takmičenja,
sigurnost u prometu,
akcije uređenje okoliša,
promocija zdrave hrane,
afirmacija prostora bez duhanskog dima.

Здрави градове
Sunde Byer
Gezonde Steden
Healthy Cities
Terveet Kaupungit
Villes santé
Gesunde Städte
Үгүйс Пәндер
תָּרוּם בְּרוּת
Egészséges városok
Città Sante
города Здоровы
Ciudades saludables
Ciutats Saludables
Frisk Steder
Zdravi Grad

Hvala na pažnji

